

ГОДИНА I.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 43.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

ФРАНЦУСКО - ПРУСКИ РАТ.

ШАЉИВА ИГРА У ЈЕДНОЈ РАДЊИ, ОД КОСТЕ ТРИФКОВИЋА.

О С О Б Е :

Петровић, груцташ.
Ката, жена му.

Марија, кћи им.
Поповић, чиновник у миру.

Јеца, жена му.
Милан, син им.

ПРИЗОР I.

(Соба код Петровића. У сред собе стоји намештен сто. Ката и Марија забављени су око намештања стола. Петровић седи у ћошку, пуши из дугачке дуле и чита новине.)

Ката. Тако! Сад је све у реду! Сребрне кашике, шлифоване чаше, порцулански тањири, — све, не мож' боље бити. Само да нам је још каквог украса, да што лепше изгледа!

Марија. Мамице, како би било, да донесем она два црепа са цвећем?

Ката. То ће са свим добро бити! Добро кад си се сетила. Донеси их само!

Марија. Одмах мамице! (Оде свакућући у другу собу.)

Ката. Како је радосна! Е, боме, и треба да буде! Кад данас не ће, на дан свога прстеновања, да када ће. Ал' ће то леп пар људи бити, господе мој! Све ће пуцати од једа, доб их виде наше фрајле и господичићи! Е, што ћу вам ја? Жените се, узимајте се, има још доста младих људи и девојака. Наравно, да ни једна није тако лепа и добра као моја кћи, и нико тако паметан као мој зет, ал' боме, и није то за свакога!

Марија (доноси црепове са цвећем) Ево, мамице, две красне ружице! Како ће то лепо изгледати! (Метне их на сто.)

Ката. Заиста лепо изгледа! Васо, погледајдер само, како нам изгледа сто?

Петровић (чита не обзирајући се.)

Ката. Боже мој, боже мој, каквог ти ја имам мужа! Ми се сви радујемо данашњем дану, а он забо нос у новине, па га није ни брига! (Окреће се њему.) Море, Васо, чујеш ли ти?

Петровић. Ха! Шта си казала?

Ката. Па зар не видиш, како смо лепо исевитили сто?

Петровић (чита даље). Лепо, лепо!

Ката. Лепо, лепо! Теби је све лепо, кад само можеш пушити и новине читати.

Петровић. Слушај, жено, Пруси су већ до Меца продрли! (Чита даље.)

Ката. Е, је ли то одговор на моје питање! Шта ја марим са твоје Русе!

Петровић. Прусе, жено, а не Русе!

Ката. Дакле Прусе! Мени је са свим свеједно, а боље би било, да се и ти бар на данашњи дан манеш политике. Је ли то ко видио у своме веку! Кћи му се прстинује с красним младићем, који час па ето нам и гостију на ручак, а он нема друга посла већ да се за Прусе брине. Каково је то срце у теби? Не ти немаш срца! Ти си човек без срца, без душе! Ни си вредан, да имаш тако красну женицу, као што сам ја, и тако добру кћер, као што је наша Марија!

(Наставиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Тек у други ред долази Доситије монах или правије раскалуђер. Ми знамо какви су га назори навели на тај чин. Али овде нам ваља летимице расветлити, шта га је формално одвојило од тога сталеза. Идеалиста, који се као Доситије дави у спиритуализму, није да како могао у једностраности својој назрети, да се могу установе, које одлучују човека од друштва, довести у склад с рационалним погледима на законе развића тога друштва. Њему је оскудевао тај рационални поглед и ваљало је најпре да дође у додир са стварним светом те да се у њему изроде питања о томе закону. Пут у тај свет морађаше му показати љубав. У чистим природним осећајима мариним зачеђава се сумња доситијева у природности његових осећаја, у сталности његових назора о установи, којој је пошао да посвети свој живот и из те сумње рађа се у њему сукоб идеализма с реализмом, из које наравно следује победа овога последњег. За то смо рекли испрва да не држимо Доситија ни за спиритуалисту, нити би он, иза оних фаза, које мора да пређе, разумно

створење у своме развићу могао остати тај, па све да и није бацио ону хаљину са себе. Погледајмо дубље у живот наших духовника, па ћемо се уверити да и они мисле овако као ми. Али и то смо рекли, да Доситијем не управљају интереси и призрења него да га руководе његова властита убеђења, и за то се иза прекужене борбе враћа већини друштва да у скупу са свима члановима врши своје човечанске подвиге, а напушта ону изоловану мањину, која то из заноса, то из лукавства стоји одлучена у друштву, без цели и без подвига. И његов стари пријатељ, игуман Тодор, прекужио је те фазе, али он не имађаше ни духа ни енергије доситијеве да изнесе свету на видик своју заблуду, него се давио у борби супротности, витлао се између апстрактнога живота канонскога и реалнога човекога, док није варајући себе и друге потонуо. Игуман је Тодор оличена историја смиреног духовника, који, неспособан да разори бедем што га дели од осталог света, прегори најзад своја уверења и животари од мршаваг оброка што га даје резигнација.

(Наставиће се.)

Д И С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Емилија Галотијева“), од Лесинга, приказивана је у уторак 14 марта.

„У славу стогодишњег дана прве представе у Брауншвајгу“, стајаше тај дан на објави. Пуних стотину година морало је протећи док су се снаше позорице почеле да се сливају у нашу душу, мисли великог ђерманца, које су пре једнога века дубоко потресле његов друштвено и политички порабоћен народ, који је раскомадан и усинцирен, као по Богу ми данас, пиштао под притиском туђих господара и својих господарчића. Данас је тај народ уједињен, велики, не зарад добрих пројектила пруских, него зарад сазреле народне самосвести, коју је Лутер засадио, а Лесинг с друговима однеговао у срцу његовоме. Код таквих пио-

нера славиће свакад лако своје триумфе крунисани и некрунисани стратегии, али међу њима беше мало њих, који су штитили (па ни једнога нема који је однеговао) такве пионере народног јединства и људске слободе, као што то беше Лесинг. Место китњастих челенака, трнов мученички венац на глави, а место сјајних кретова, које задева велико признање владалачко малим духовима својим, беху њихова прса искићена стотинама клеветничких стрела. Онај душевни Титан, који је у својим критикама обухватио најширу међу мисли и осећаја у религији, науци и вештини, беше својим богоизбраним савременицима плебејски Пигмеј, који је представљао хамбуршке глумице пречасним српцима слова божија, и који је волео читати неме карте него филозофију Христијана Волфа. Стрпите се још

мало, превисока господо: за девет година казаће вам читав народ шта му је привредио „полемићар“ Јеврем Лесинг; толико ће вам наказати, да му не ће стићи време да вама каже, шта сте му ви све закратали.

Гледећи на нашој позорници „Емилију“ паде нам на памет хајнова реч: „Кога не могаше (Лесинг) домашити мачем, он га је гађао стрелом свога вица; пријатељи његови чуђаху се шареном перцету те стреле, а непријатељи осећаху њезин врх у своме срцу.“ Абсоlutни монархизам беше завршни камен тадањег „друштвеног реда;“ њега је ваљало извући полугом па да се сруши свод владалачке самовоље. Али тај се абсоlutизам не могаше настати мачем, за то је Лесинг отишао чак у Гвасталу и одонуд намерио своју шареноперну стрелу. На Гонцагу? Ту лежи виц „оца“ Лесинга — кнез Гонцага био је само тако добар да узјами вицастом драматургу своје име, и за то му је писац из признања оставио све талијанске врлине мирно у гробу, а напустио је свога псеудо-Гонцагу само ситним пороцима, који су тако слични „ноблим пастјама“ ситних владарчића Ђерманских, као што је Маринелија сличан свима коморницима покојних дуодец-кнежевина. Није ли то прекрасан виц? Добри Ђерманци могли се још пре сто година зарадовати лепшем дану кад угледаше како нежне речнице емилијине на позорници разривају свод абсоlutизма, поуданије него икоја антимонархијна расправа с катедре или с трибине. Па тек онај виц на крају — како се добри владалац диви и чуђи толиком неваљалству свога Полукса, како топло сажалева толику несрећу одоардову која се догодила без његовог знања, како се очински заузимље да пронађе и казни кривце — није ли тај добар човек заслужио тиме да оде ненаказан бар с позорнице. И опет нам паде на крају једна реч хајнова: „Његов виц не беше онај малин ловачки хрт француски, који јури за својом сенком; његов виц беше велики ђермански мачак, који се игра с мишем пре но што ће да га удави.“

За такве вицеове буди хвала управи нашег позоришта; они су нама добро дошли и после сто година. И ако нисмо Ђерманци не можемо да притајимо својих симпатија према таквим мачковима и гледаћемо да се њима пре користимо нег сународници великог Лесинга.

А сад да речемо коју о игри. На К. Савићевој можемо више похвалити говор него игру. Први беше много бољи него што смо га слушали до сад, а игри јој не достајаше она сентиментална прта, која је у Емилији трагедки тако складно уткана с највишњом довојке Емилије. Женско срце предосећа несрећу, која ће да га снађе. Страх у трећем акту не беше довољно маркират, али то нам је накна-

дила наша глумица лепо изведеном одважношћу у петом акту. Емилија је, да богме, као сви лесингови карактери што су, тешка задаћа за младе глумачке снаге, али ми не мислимо ласкати, ако, судећи по овој игри, речемо да К. Савићева има права бити једном добра Емилија. — В. Марковић је приказивао Одоарда. О њему вели писац, да је узор свима мужевима, и то има право, али и ми се ваљда не варамо кад речемо, да Марковић није узор свима глумцима, и ако не можемо порећи, да је млади наш глумац у Загребу много напредовао. Ј. Поповићева у улози Клаудије не беше са свим у своме елементу. Ми знамо да она у грађанским собама много више вреди него у господским салонима. — Недељковић се трудио доста да нас задовољи са својим Гонцагом, и то му радо признајемо, али ако жели да то постигне потпуно, нека не заборави на ритам говора кад је на позорници, јер тада се догађа, да се у непромереној хистоти сакасти смисао говора, што може да наведе слушаоце на сумњу, да је глумац добро проучио своју улогу, а свакад квари леп колорит игре. У томе се боље разуму Брани, и за то ће свакад на позорници знати своју улогу, ма да је и недовољно проучио. У улози маринелија та му је тактика много користила игри. Брани је тога вечера показао свој леп дар за углађено интриганство, што му је публика на крају признала. Лукић је као Камило дао мало али добро, а Станчић би се више допао да је био мало живље вештак. Лесковићу морамо уза добру игру Анџана још и то признати, да врло добро напредује у акцентуацији. Маринковићка је показала лепу студију у улози Орвине, која је за то што је с Маринелијевом заједно добро изведена створила ансамбл толико добар, да можемо у нашим приликама бити њиме пуно задовољни. Још нам ваља похвално помнути Пешића као бандиту Анџела. 1.

К Њ И Ж А Р С Т В О .

(Српски антиквар у Београду.) И књижна трговина почела се у нас по мало развијати. Сад већ имамо по различним варошима нашим правих књижарница, или других трговина које тргују и књигама. Али све те књижарске радње продају књиге које сад излазе или које су скоро штампане. Старије наше књиге врло је тешко набавити; то зна свако који је попуњавао какву јавну или засебну библиотеку. За то с радошћу поздрављамо антикварску радњу (трговину само старим књигама) Ђорђа Ђурића у Београду (на великој пијаци, у кући г-ђе Стаменке), која продаје а и добавља сваку стару књигу по умереној цени, те је тако као нека допуна свима осталим књижарницама нашим. Српска влада попустиће само свој рад око подизања књижарске радње у Србији, ако овоме у нас за сада једином предузећу, буде у чем год на руци ради умне користи народа нашег у опште.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА

ПРЕДСТАВА 43.

БРОЈ 28.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 21 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ:

НАЉИВА ИГРА У ЧЕТИРИ РАДЊЕ, ОД РОДЕРИКА БЕНЕДИЕСА, ПОСРВИО Ј. ТЕЛЕЧЕИ.

О С О Б Е :

Доктор Небригић	Суботић.
Марица, његова жена	Ј. Поповићева.
Семковић, племић и снахија	Недељковић.
Перишић	Лесковић.
Полексија Радојевића	Ј. Маринковићка.
Јеврем Кључаревић, тамничар	Зорић.
Милица, његова кћи	Ј. Хаџићева.
Марко, семковићев стари слуга	Станчић.
Вратар у тамници	Хаџић.
Пандур	Пешић.

У четвртак 23 марта: „**РОМАН СИРОМАШНОГ МЛАДИЋА.**“ Драма у 5 чинова, написао
Октав Феље, превео С. Савковић.

Отвара се претплата на шест позориш. представа. Ко од наших претплатника жели своја места за ову нову претплату задржати нека изволи ту намеру своју пријавити или у позориш. писарници или у вече на каси.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филиповића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

ПОЧЕТАК У 7 И ПО А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.